

Maja Kozłowska

**MODEL PAŃSTWA
REGIONALNEGO
W UNII EUROPEJSKIEJ:
WE WŁOSZECH
I W HISZPANII**

Wrocław 2012

Spis treści

Recenzent:

Prof. dr hab. Janusz Sługocki

ISBN 978-83-60631-36-2

© Copyright by Kolonia Spółka z o.o., Wrocław 2012

e-mail: wydawnictwo@kolonia.info.pl

www.kolonia.info.pl

Zakaz przedruku i kopiowania oraz przenoszenia do systemów komputerowych bez pisemnej zgody Wydawnictwa.

Księgarnia wysyłkowa: tel./fax 071 375 2603;

e-mail: ksiegarniawydzialowa@o2.pl

Skład i łamanie: IPIR LORD KASS

Druk: Łódzkie Zakłady Graficzne

Od Autora	9
Wprowadzenie	11
Rozdział I. Regionalizm i regionalizacja	20
1. Regionalizm i neoregionalizm	20
1.1. W kierunku koncepcji regionalizmu	23
1.2. Neoregionalizm	25
1.3. Pojęcie regionu a rozwój regionalizmu asymetrycznego w ramach konstytucyjnej zasady autonomii	30
2. Regiony w Europejskiej Karcie Samorządu Regionalnego	33
3. Z europejskich doświadczeń regionalizmu i federalizmu. Cechy instytucjonalne	41
4. Dylemat federalizmu a reforma administracji	50
4.1. Kierunki i perspektywy reformy włoskiej administracji w duchu federalizmu	50
4.2. Artykuł 118 konstytucji po reformie wprowadzonej ustawą konstytucyjną 3/2001 – subsydiarność wertykalna (<i>sussidiarietà verticale</i>)	58
Rozdział II. Regionalizacja w Europie – w kierunku unifikacji rozwiązań systemowych w procesie wdrażania prawa wspólnotowego przez poziom regionalny	63
1. Regiony w jednoczącej się Europie	63
1.1. Europa Regionów – realizm czy prawna utopia?	65
1.2. Regionalizacja a wykonywanie dyrektyw unijnych we Włoszech i Hiszpanii	66
2. Dylematy europejskiej polityki regionalnej. Zarys historyczny	74
3. Model współdziałania i koadministracji w przestrzeni europejskiej w realizacji funduszy strukturalnych we Włoszech	78
Rozdział III. Model regionalnej autonomii legislacyjnej włoskich regionów i hiszpańskich wspólnot autonomicznych	82
1. Historyczna ewolucja zjawiska decentralizacji we Włoszech	82
2. Reforma tytułu V konstytucji – nowy model włoskiego państwa regionalnego	86
2.1. Ustawy konstytucyjne 1/99 i 3/2001 – zarys i istota reformy konstytucyjnej	87
2.2. Państwo regionalne w poszukiwaniu idealnych rozwiązań czy nieuchronne przekształcenia w kierunku federalizmu?	91
3. Regionalne funkcje prawodawcze	92
3.1. Wyłączne kompetencje państwowe (<i>competenze esclusive della legge statale</i>)	93
3.2. Kompetencje dzielone lub konkurencyjne (<i>competenza ripartita o concorrente</i>)	94

Contents

3.3. Kompetencje wyłączne regionów (<i>competenze residuali</i>)	96
4. Kompetencje legislacyjne w orzecznictwie konstytucyjnym	97
5. System kontroli nad ustawami regionalnymi w tytule V Konstytucji	101
6. Hiszpański model państwa regionalnego	103
6.1. Zróżnicowanie sposobów uzyskiwania autonomii przez wspólnoty autonomiczne	106
6.2. Podział kompetencji w hiszpańskim państwie wspólnot autonomicznych	108
Rozdział IV. Instrumenty decentralizacji regionalnej w związku z konstytucyjnoustrojową pozycją jednostek subpaństwowych w państwach regionalnych	114
1. Statuty regionalne po reformie tytułu V konstytucji – szczególne formy i warunki autonomii	114
1.1. Ewolucja włoskich regionów o statucie specjalnym a reforma „zasady specjalności” w nowym art. 116 konstytucji	115
1.2. Statuty zwykłe i statuty specjalne	117
1.3. Forma rządu regionu – regiony zwykłe i regiony specjalne	118
1.4. Ustawy statutowe. Statuty regionalne a ustawy państwowe	119
1.5. Problematyka statutów regionalnych w orzecznictwie włoskiego Sądu Konstytucyjnego	120
2. Statuty hiszpańskich wspólnot autonomicznych – szczególne formy i warunki autonomii	123
2.1. Reforma statutów wspólnot autonomicznych	126
2.2. Statuty a funkcje administracyjne wspólnot autonomicznych	128
3. Dwa oddziałujące na siebie systemy: włoskie regiony i hiszpańskie wspólnoty autonomiczne – podobieństwa i różnice w modelu państwa regionalnego	129
4. Reformy w hiszpańskim państwie wspólnot autonomicznych na tle statutu Katalonii	134
5. Wspólna dynamika systemów włoskiego i hiszpańskiego	142
6. Instrumenty gwarantujące jedność państwa włoskiego i hiszpańskiego	146
Rozdział V. Autonomia finansowa jako element regionalizacji	154
1. Autonomia finansowa włoskich regionów po reformie tytułu V konstytucji – „pozafiskalny charakter reformy”	155
2. Model wyrównywania różnic w rozwoju regionalnym we włoskim porządku prawnym	159
3. Federalizm fiskalny we Włoszech	161
4. Regionalna autonomia finansowa w orzecznictwie włoskiego Sądu Konstytucyjnego	163
5. Autonomia finansowa w państwie wspólnot autonomicznych – zarys modelu hiszpańskiego	165
Zakończenie	168
Wykaz aktów prawnych	177
Wykaz literatury	183

From the Author	9
Introduction	11
Chapter I. Regionalism and regionalisation	20
1. Regionalism and neoregionalism	20
1.1. Towards the concept of regionalism	23
1.2. Neoregionalism	25
1.3. The definition of a region and the development of assymetric regionalism within the constitutional principle of autonomy	30
2. Regions in the European Charter on Regional Self-Government	33
3. European experience of regionalism and federalism. Institutional characteristics	41
4. The federalism dilemma and the reform of administration	50
4.1. Directions and perspectives of the Italian administration’s reform in the spirit of federalism	50
4.2. Art. 118 of the Constitution after the reform introduced by Constitutional Act 3/2001 – vertical subsidiarity (<i>sussidiarietà verticale</i>)	58
Chapter II. Regionalism in Europe – towards unification of system solutions within the process of European law implementation at the regional level	63
1. Regions in a uniting Europe	63
1.1. A Europe of Regions – realism or legal utopia?	65
1.2. Regionalisation and the implementation of EU directives in Italy and Spain	66
2. European regional policy dilemmas. A historical framework	74
3. A cooperation and co-administration model in the European framework within the structural funds use system in Italy	78
Chapter III. The regional legislative autonomy model of Italian regions and Spanish autonomous communities	82
1. A historical evolution of decentralisation in Italy	82
2. The reform of Title V of the Constitution – a new model of the Italian regional state	86
2.1. Constitutional Acts 1/99 and 3/2001 – an outline and the essence of the constitutional reform	87
2.2. Regional states in search for ideal solutions or inevitable transformations towards federalism?	91
3. Regional legislative powers	92
3.1. Exclusive state powers (<i>competenze esclusive della legge statale</i>)	93
3.2. Reserved and concurrent powers (<i>competenza ripartita o concorrente</i>)	94

3.3. Exclusive regional powers (<i>competenze residuali</i>)	96
4. Legislative powers in constitutional rulings	97
5. Control over regional laws in Title V of the Constitution	101
6. The Spanish regional state model	103
6.1. Different manners of acquiring autonomy by autonomous communities	106
6.2. Distribution of powers in the Spanish state of autonomous communities	108
Chapter IV. Instruments of regional decentralisation in relation to the constitutional position of substate units in regional states	114
1. Regional statutes after the reform of Title V of the Constitution – specific forms and conditions of autonomy	114
1.1. The evolution of the Italian regions with special statutes and the ‘speciality principle’ reform in the new Article 116 of the Constitution	115
1.2. Ordinary and special statutes	117
1.3. Regional government forms – ordinary and special regions	118
1.4. Statute laws. Regional statutes and state laws	119
1.5. Regional statutes in the rulings of the Italian Constitutional Court	120
2. The statutes of Spanish autonomous communities – special forms and terms of autonomy	123
2.1. The reform of the statutes of autonomous communities	126
2.2. The statutes and the administrative functions of autonomous communities	128
3. Two interacting systems: Italian regions and Spanish autonomous communities – similarities and differences in the regional state model	129
4. Reforms in the Spanish state of autonomous communities against the Catalan statute	134
5. The common dynamism of the Italian and Spanish systems	142
6. Instruments guaranteeing the unity of the Spanish and Italian states	146
Chapter V. Financial autonomy as an element of regionalisation	154
1. The financial autonomy of Italian regions after the reform of Title V of the Constitution – the ‘extra-fiscal’ character of the reform	155
2. A model of equalization of the differences in regional development in the Italian legal system	159
3. Fiscal federalism in Italy	161
4. Regional financial autonomy in the rulings of the Constitutional Court	163
5. Financial autonomy in a state of autonomous communities – an outline of the Spanish model	165
Summary	168/172
List of legal acts	177
Literature	183